

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maa-aineslain ja rakennuslain 124 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kestävän kehityksen näkökulman ottamista maa-aineslain yleistavoitteeksi. Luvan myöntämisedellytyksiä ehdotetaan täydennettäväksi vedenhankinnan kannalta tärkeiksi luokiteltujen pohjaviesialueiden turvaamiseksi. Kotitarveoton käsitettä ehdotetaan täsmennettäväksi.

Maa-ainesten ottamisen ohjaamiseksi nykyistä suunnitelmallisemmin korostettaisiin vahvistettujen seutu- ja yleiskaavojen merkitystä. Maa-aineksia koskevan tiedon parantamiseen pyrittäisiin aineiden määrän ja laadun nykyistä tarkemmalla selvittämisellä

ja vuotuisella seurannalla.

Kunnalle annettaisiin mahdollisuus vaapaammin määrätä maa-ainesasioita hoitavat viranomaiset. Luvan voimassaoloajan jatkamisesta ehdotetaan lakiin säännöstä.

Konkurssitilanteisiin liittyviä vastuu- ja vakuuskysymyksiä ehdotetaan selkeytettäväksi.

Lupien alistamisesta valtion viranomaiselle ehdotetaan luovuttavaksi ja valitustie siirrettäväksi lääninoikeuteen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1997 aikana.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja keskeiset ehdotukset

1.1. Yleistä

Maa-aineslaki on ollut voimassa neljätoista vuotta ja lain toimivuudesta on tänä aikana saatu runsaasti kokemuksia ja tilastoitua aineistoa. Viimeisten kymmenen vuoden aikana on vuosittain myönnetty keskimäärin 1000-1500 maa-aineslupaa. Vuoden 1995 alussa oli voimassa yhteensä 9 500 maa-aineslupaa ja niiden sisältämä kokonaisottamismäärä oli 1 083 milj.m³ ja lupien sallima teoreettinen keskimääräinen vuotuinen ottomahdollisuus 122 milj.m³. Keskimääräinen ottomahdollisuus kuvaa sitä, että lupia on haettu runsaasti enemmän kuin mitä vuotuisen kulutus edellyttäisi. Eniten lupia on voimassa Oulun ja Hämeen lääneissä.

Lupajärjestelmä sinänsä on osoittautunut toimivaksi ja laissa tarkoitettuja luonnonsekä maisema-arvoja on voitu kohtuullisesti suojata.

Lain sisällössä, mm. lupaedellytyksissä sekä kotitarveoton määrittelyssä on ilmennyt kuitenkin täsmentämisen tarvetta. Myös käytännön tarpeet, muun muassa lupien jatkaminen, vakuuksien arvon säilyminen ja lupaoikeuksien siirtäminen edellyttävät tarkistamista.

Maa-aineslakia säädettäessä turve jätettiin lain soveltamisalan ulkopuolelle. Eduskunta edellytti kuitenkin vastauksessaan, että hallitus valmistelee ja antaa eduskunnalle viipymättä esityksen turpeen ottamista koskevaksi laiksi. Turpeen säätelyä käsiteltiin sen jälkeen ympäristöministeriössä valmisteltiin v. 1984 ehdotus turvelaiksi. Lakiehdotus oli lausunnoilla, joissa esitettiin asiasta ristiriitaisia näkemyksiä. Maa-ainesasiain neuvottelukunta esitti vuonna 1990 maa-aineslain muutostarpeita käsittelevässä kannanotosaan, että turve tulisi ottaa lupamenettelyn

piiriin joko omana erillisenä lakinaan tai maa-aineslakiin liitettynä. Ympäristöneuvoston maa-ainesjaosto käsitteli v. 1995 ehdotuksessaan maa-aineslain kehittämistarpeista myös turpeen sisällyttämistä maa-aineslakiin, mutta katsoi, että turpeen käyttöä ohjataan jo vesilain, ennakkotoimenpideasetuksen ja luonnonsuojelulain perusteella. Sen vuoksi jaoston enemmistö ei pitänyt aiheellisena lisätä turvetta maa-aineslain soveltamisalaan.

Maa-ainesjaoston ehdotuksen jälkeen eduskunnalle on annettu ehdotus luonnonsuojelulain muuttamiseksi (HE 79/1996 vp.). Myös laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/94) tulee otettavaksi huomioon ainakin laaja-alaisissa turpeenottohankkeissa.

Edellä kerrotun perusteella ja kun turpeen ottamiseen voidaan vaikuttaa varsin monen lain: vesilain, tulevan uuden luonnonsuojelulain, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/94) ja myös vesien suojelua koskevista ennakkotoimenpiteistä annetun asetuksen (283/62), jota on turpeen osalta muutettu asetuksella v. 1989 (816/89), nojalla, turve voidaan jättää tässä vaiheessa vielä maa-aineslain soveltamisalan ulkopuolelle. Turpeenoton sisällyttämistä lainsäädäntöön tullaan vielä selvittämään ja tarvittaessa tekemään ehdotus lain täydentämisestä.

1.2. Kestävän käytön tukeminen ja suunnitelmallisuuden lisääminen

Maa-aineslain ottamisnormiston keskeinen tarkoitus on ollut ohjata maa-ainesten ottamista niin, että maiseman ja luonnon arvojen suojelu voidaan turvata. Lupaedellytyksissä otetaan huomioon maa- ja kallioperän muotojen, erikoisten luonnonesiintymien ja kuniin maisemakuvan suojelu. Toisaalta ottamisnormisto ei tue maa- ja kallioperän käytön järkevää suunnittelua eikä luonnonvarajattelua.

Kestävän kehityksen tavoite esitetään otettavaksi lain yleistavoitteeksi. Periaate maa-ainesten ottamistoiminnassa tarkoittaa tämän luonnonvaran kestävää käyttöä niin, että aineiden saatavuus ja myös maa-ainesmuodotumissa esiintyvä pohjavesi voidaan sekä määrällisesti että laadullisesti turvata vaaranattomalla luonnon monimuotoisuutta. Se merkitsee myös uusiutumattomien maa-ainesvarojen käyttämistä säästämällä ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla, myöskin aineksien kierrättämistä ja korvaavien mate-

riaalien käyttämistä.

Ottamistoiminnan tulisikin perustua maa-ainesten ja pohjaveden käyttöä koskeviin seudullisiin selvityksiin ja niiden pohjalta laadittuihin seutu- ja yleiskaavoihin. Suunnittelun merkitystä korostetaan antamalla mahdollisuus pidempiin lupa-aikoihin, jos hanke kohdistuu seutu- tai yleiskaavassa tarkemmin osoitettuun ottoalueeseen.

1.3. Lupaedellytysten täydentäminen

Voimassa olevan maa-aineslain lupaedellytyksiin on sisällytetty myös vaatimus siitä, ettei ottamisella saa aiheuttaa huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa. Näihin olosuhteisiin on katsottu kuuluvan myös pohjavesiolosuhteet, mikä oli mainittu jo hallituksen esityksen perusteluissa maa-aineslaiksi (HE 88/1980 vp.). Pohjavesien merkitys on sittemmin entisestään korostunut ja jo laajaa vähäisemmätkin muutokset voivat olla haitallisia, jos kyse on yhdyskunnan vedenhankinnan kannalta tärkeäksi luokiteltu pohjavesi.

Pohjavesien suojelunäkökohta esitetään otettavaksi omaksi kohdaksi lupaedellytyksissä ja korostetaan pohjavesien laadun ja antoisuuden säilyttämistä.

1.4. Kotitarveoton täsmentäminen

Maa-aineslaki määrittelee kotitarveoton sisällön varsin epämääräisesti ja väljästi. Lain tarkoituksena oli alunperin rajoittaa kotitarveotto tilan omiin tarpeisiin mutta laissa rinnastetaan omaan kotitarveottoon myös toisen kotitarveotto. Lisäksi, kun kotitarveottona voidaan pitää useiden tilojen yhteisomistusalueilla tapahtuvaa ottamista, voivat ottamisen vaikutukset maisemassa ja luonnon olosuhteissa olla huomattavat.

Lakia esitetään täsmennettäväksi siten, että yksittäisen kotitarveoton määrä pysyisi vähäisenä. Kotitarveotto rajataan koskemaan maa- tai metsätalouden omaa käyttöä ja että ottamisen tulee noudattaa yleisiä lupaedellytyksiä. Tällöin kotitarveotto voidaan vielä säilyttää lupavelvollisuuden ulkopuolella.

1.5. Aineiden ottamisen seuranta

Maa-ainesten ottaminen ympäristön kestävää käyttöä tukevalla tavalla on mahdollista vasta silloin, kun käytettävissä on ympäristötietojen lisäksi riittävät tiedot myös alueel-

la olevien aineiden määristä ja laaduista sekä niiden kulutuksesta ja kulutustarpeesta.

Kunnat ja alueelliset ympäristökeskukset hoitavat maa-ainesluparekisteriä alueillaan. Luparekisterien tiedostojen ongelmana on, että myönnetyt luvat eivät kuvaa todellista maa-ainesten ottoa. Todellisen tilanteen seuranta ja seudullinen ottamisen ohjaus voi tapahtua ainoastaan siten, että saadaan paremmat tiedot ottamispaikkojen aineiden laaduista ja määristä sekä vuotuisista ottamismääristä.

Tämän vuoksi edellytetään lupaa haettaessa selvitettäväksi tarvittavassa määrin myös aineiden määrä ja laatu. Vuotuinen seuranta tapahtuisi ilmoitusmenettelyllä.

1.6. Valtion valvonta ja muutoksenhaku

Tärkeiden valtakunnallisten intressien valvonta maa-ainesten otossa on tapahtunut alistamismenettelyssä. Näin muun muassa luvat, jotka ovat kohdistuneet luonnonsuojelun kannalta valtakunnallista merkitystä oleville alueille samoin kuin luvat, jotka ovat vaikuttaneet yli kunnan rajan, on ollut alistettava lääninhallituksen, nyttemmin alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettaviksi. Sama on koskenut myös valtion tai kunnallisten viranomaisten hakemia lupia. Alueellinen ympäristökeskus on ollut myös valitusviranomaisena maa-ainesluvista.

Ympäristöneuvoston maa-ainesjaosto katsoi maa-aineslain kehittämistarpeita koskeudessa mietinnössään, että alistamisesta voidaan luopua edellyttäen, että valtakunnalliset ja tärkeät seudulliset asiat voidaan ottaa huomioon muulla tavalla.

Ympäristölupien muutoksenhakua ollaan parhaillaan ohjaamassa yleisesti lääninoikeuksiin. Maa-aineslupa on muihin ympäristölupiin rinnastettava lupamenettely. Sen vuoksi esitetään, että maa-aineslupien alistamisesta luovutaan ja niiden muutoksenhaku ohjataan lääninoikeuksiin. Valtion valvonta voidaan korvata alueellisen ympäristökeskuksen kuulemisella ennen luvan myöntämistä valtakunnallisesti tai muutoin tärkeissä lupa-asioissa ja antamalla alueelliselle ympäristökeskukselle oikeus hakea muutosta kunnan päätöksiin.

1.7. Hallinnon tarkoituksenmukainen hoitaminen

Maa-aineslaki määrää lupaviranomaiseksi kunnanhallituksen. Sen sijaan maa-aineslain valvonta kuntatasolla on ollut rakennuslautakuntien ja rakennusvalvonnan asiana.

Vapaakuntalainsäädäntö on antanut kunnille mahdollisuuden toimivallan siirtämiseen kunnan sisällä alaspäin lautakunnalle ja myös tehtävien siirron lautakunnalta toiselle taikka viranhaltijalle. Kokeiluksi tarkoitettua vapaakuntalainsäädäntöä ei ole tarkoitettu enää tämän vuoden jälkeen jatkaa.

Esityksessä ehdotetaan, että kunta määrää lupaviranomaisen sekä valvontaviranomaisen tehtävät kunnassa soveliaalle viranomaiselle ilman, että siitä laissa täsmällisesti säädetään.

1.8. Maa-aineslupien jatkaminen

Maa-ainesluvan voimassaoloajan jatkamisesta ei laissa ole säännöksiä. Tämä on merkinnyt koko lupaprosessin uusimista, vaikka ottaminen pysyy entisenä eikä ympäristössä ole tapahtunut ennalta arvaamattomia muutoksia luonnon olosuhteissa. Tämän vuoksi ehdotetaan erityistä säännöstä luvan voimassaolon jatkamisesta.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ei ehdoteta merkittäviä muutoksia lupa- ja valvontaviranomaisten tehtäviin. Kunnassa tehtävät voitaisiin hoitaa nykyistä tarkoituksenmukaisemmalla tavalla. Tästä syystä uudistuksella ei ole suoranaisia vaikutuksia valtion eikä kuntien talouteen.

Yksityisten luvanhakijoiden edellytetään entistä paremmin selvittävän ottamissuunnitelmaa laadittaessa aineiden määrä ja laatu sekä ilmoittavan vuosittain otettujen aineiden määrät. Näistä muutoksista ei voida arvioida aiheutuvan merkittäviä yksityistaloudellisia vaikutuksia, sillä aineiden ottamisen järkevään suunnitteluun on jo nyt kuulunut aineiden määrän ja laadun riittävä selvittäminen etukäteen. Myös otettujen määrien ilmoitta-

minen vuosittain mahdollistaa valvontamaksujen kytkemisen paremmin todellisiin tapahtumiin kuin keskimääräiseen ottoon perustuva maksu.

Kuulemisen yhteydessä mahdollisesti käytävästä sanomalehti-ilmoituksesta aiheutuu hakijalle lisäkustannuksia.

2.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksen mukaan alueellisilta ympäristökeskuksilta poistuvat maa-aineslupien alitusasiat, sen sijaan merkittävistä luvista tul-taisiin antamaan kunnalle lausunto. Myös valitusasiat siirtyisivät lääninoikeuksien käsiteltäviksi. Tärkeiden valtakunnallisten intres-sien valvomiseksi alueellisten ympäristökes-kusten tulisi seurata kuntien lupamenettelyä ja tarvittaessa hakea muutosta lääninoikeu-delta.

Vuonna 1994 maa-ainesalistuksia käsiteltiin alueellisissa ympäristökeskuksissa yhteensä 242. Alistusten määrät ovat aikai-
semminkin olleet noin 200-300 vuosittain. Vuonna 1994 ratkaistiin kaikkiaan 76 maa-aineslupaa koskevat valitukset. Vali-tusasioiden määrä on pysynyt aikaisempina-
kin vuosina alle 100.

Kun valitukset jakaantuvat useammalle lääninoikeudelle niin, että v. 1994 eniten valituksia oli Vaasan läänin alueelta, 16 kpl, ja Hämeen läänin alueelta, 15 kpl, ei valitus-ten siirtymisestä aiheudu lääninoikeuksille henkilöstövaikutuksia. Kun asiat myös alu-eellisissa ympäristökeskuksissa jakaantuvat kaikkien 13 aluekeskuksen kesken, ei työn määrän muutos aiheuta henkilöstövaikutuk-sia.

Edellä esitetyn perusteella esityksellä ei ole suoranaisia henkilöstö- tai organisaatio-

vaikutuksia.

2.3 Ympäristövaikutukset

Ehdotetun maa-aineslain 1 a §:n mukaan lain tavoitteena on ainesten otto ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla tavalla ja että myös pohjavesi voidaan sekä määrällisesti että laadullisesti nykyistä paremmin turvata. Myös valtakunnallisesti tärkeät suojelukoh-teet sekä lakien yhdenmukainen tulkinta eri kunnissa voidaan esitetyllä muutoksenhaku-mahdollisuudella turvata.

Esitetyllä otettujen maa-ainesten määrän tarkemmalla seurannalla sekä ainesten mää-rän ja laadun selvittämisellä ennen luvan myöntämistä voidaan vaikuttaa siihen, että aineksia käytettäisiin taloudellisemmin ja säästeliäämmin. Kotitarveoton täsmentämi-sellä saadaan laaja-alaiset ottamistoiminna-t luvanvaraisuuden ja jälkihoitotoimenpiteiden piiriin.

Lakiehdotuksen vaikutukset ovat ympäris-tön kannalta myönteisiä.

3. Asian valmistelu

Esitys maa-aineslain muuttamiseksi perus-tuu ympäristöneuvoston maa-ainesjaoston tekemään ehdotukseen maa-aineslain ke-hittämistarpeista vuodelta 1995. Jaoston ehdotuksesta on pyydetty tärkeimpien viran-omaisten sekä elinkeinoelämän ja järjestöjen lausunnot. Lausunnonantajien selvä enemistö suhtautui myönteisesti esitykseen.

Nyt tehty esitys vastaa pääosin jaoston tekemiä ehdotuksia. Lausunnoissa esitetyt yksityiskohtia koskevat huomautukset on pyritty ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon esitystä valmisteltaessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Maa-aineslaki

1 a §. *Lain tavoite.* Ainesten ottaminen ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla ta-valla on otettu lain yleistavoitteeksi. Tavoitteen tarkoituksena on antaa kestävä kehii-

tyksen näkökulma kaikkeen maa-ainesten ottamista koskevaan suunnitteluun ja toimintaan. Lupien myöntämisedellytykset määräytyvät edelleen kuitenkin lain 3 §:n mukaisesti.

3 §. *Ainesten ottamisen rajoitukset.* Maa-ainesten ottamisen edellytyksiä on täydennetty erottamalla pohjaveden suojele-

minen omaksi erityiseksi kohdakseen. Aikaisemmin pohjavesien huomioon ottaminen sisältyi laajempaan luonnonolosuhteita suojaavaan edellytykseen. Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi, ettei siitä aiheudu tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain tarkoittamaa lupaa.

Pohjavesialueiden kartoitus on valmistunut koko maassa niin, että kunnillakin on jatkossa paremmat tiedot pohjavesialueidensa sijainnista, antoisuudesta ja laadusta. Pohjavedet on luokiteltu kolmeen luokkaan: tärkeisiin pohjavesialueisiin, muihin vedenhankintaan soveltuviin pohjavesialueisiin sekä muihin pohjavesialueisiin. Lupaedellytysten harkintaan ehdotetaan otettavaksi kaksi tärkeintä pohjavesiluokkaa.

Maa-ainesten ottamisessa on myös huomattava, että maa-aineslain ohella ja sen lisäksi vesilain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä tulee noudattaa. Siten myönnetty maa-aineslupakaan ei poista velvollisuutta noudattaa esim. vesilain kielto­säännöksiä.

Muut lupaedellytykset on säilytetty ennallaan, mutta ne on havainnollisuuden lisäämiseksi luoteltu kukin omassa kohdassaan 1 momentissa.

2 momentin lisäksi maa-ainesesiintymän hyödyntämisessä säästeliäästi ja taloudellisesti edellyttää, että uusiutumattomia maa-ainesvaroja käytetään säästämällä, että hyvälaatuisia aineksia käytetään taloudellisesti oikealla tavalla.

4 §. *Luvanvaraisuus.* Lain tarkoituksena oli alunperin rajoittaa kotitarveotto tilan omiin tarpeisiin, mutta nykyisessä laissa rinnastetaan omaan kotitarveottoon myös toisen kotitarveotto. Lisäksi, kun kotitarveottona on voitu pitää useiden tilojen yhteisomistusalueilla tapahtuva ottaminen, yksittäiset ottamismäärät ovat voineet nousta varsin suuriksi ja ottamisen vaikutukset maisemassa ja luonnon olosuhteissa olla huomattavat.

Kotitarveotoksi katsotaan ehdotuksen mukaan asumisen tai maa- ja metsätalouden oma käyttö, joka liittyy rakentamiseen tai kulkuyhteyksien kunnossapitoon. Tällöinkin ottamisen pitää pysyä vähäisenä.

Tilojen yhteisillä alueilla kotitarveottaminen vähentää ottopaikkoja ja sitä kautta edistää kestävää kehitystä. Ottajia yhteisalueella voi kuitenkin olla niin monia, että yhteinen kotitarveotto nousee jo määrältään vuosittain

huomattavan suureksi ja ottaminen voi uhata lupaedellytyksissä suojattavaksi tarkoitettuja seikkoja, esimerkiksi pohjavesien suojelua. Tämä voidaan estää sillä, että yhteisalueilla tapahtuvassa kotitarveottamisessakin on noudatettava 3 §:n 1 momentissa säädettyjä lupaedellytyksiä. Tämän vuoksi uuteen 3 momenttiin on otettu viittaus lain 3 §:n 1 momenttiin.

Lain 3 §:n 2 momentissa on edellytetty muun muassa, että ottamispaikat on sijoitettava ja aineiden ottaminen järjestettävä niin, että vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi. Tämän säännöksen ulottumisesta kotitarveottoon, joka on ollut luvanvaraisuuden ulkopuolella, on ollut epäselvyyttä. Kun myös kotitarveoton järjestäminen ja ottaminen mahdollisimman haittottomasti on ympäristön kannalta tärkeää, esitetään tämä täsmennettäväksi uudessa 3 momentissa.

4 a §. *Ottamisen ohjaus ja valvonta.* Maa-aineslaissa ei aikaisemmin ole kattavasti lueteltu eri viranomaisten tehtäviä. Tehtävät esitetään nyt otettavaksi uuteen 4 a §:ään.

Toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen säädetään ympäristöministeriön tehtäväksi. Alueellisille ympäristökeskuksille kuuluisi alueellaan toiminnan ohjaus ja valvonta ja kunnille maa-ainesten ottamisen ohjaus ja valvonta kunnan alueella.

5 §. *Ottamissuunnitelma.* Maa-ainesten ottaminen kestävästi käytön tarkoittamalla tavalla on mahdollista silloin, kun käytettävissä on ympäristötietojen lisäksi riittävät tiedot myös alueella olevien aineiden määristä ja laaduista.

Pykälän 2 momenttiin on tehty tätä tarkoittava lisäys, jossa ottamissuunnitelmaa laadittaessa edellytetään, että maa-ainesten määrä ja laatu selvitetään tarvittavassa laajuudessa.

7 §. *Lupaviranomainen ja lausunnot.* Kunnassa olisi kunnan määräämä lupaviranomainen sekä valvontaviranomainen, josta säädetään tarkemmin 14 §:ssä. Kunta voisi määrätä lupaviranomaisen tehtävät kunnassa soveliaalle viranomaiselle.

Kun alistamismenettelystä on esitetty luovuttavaksi, alueellisten ympäristökeskusten riittävä tiedonsaanti lupahakemuksista luonnonsuojelun kannalta valtakunnallisesti tai muutoin huomattavaa merkitystä omaaville alueille esitetään varmistettavaksi lausunnotmenettelyllä. Lausunnotmenettely tulisi koskemaan myös hanketta, jolla on merkitystä vesiensuojelun kannalta, tai hanketta, jolla

on ylikunnallisia vaikutuksia. Toisaalta lausuntomenettelyn tarkoituksena on antaa lupaviranomaiselle lupaedellytysten harkinnassa tarpeellisia tietoja mm. pohjavesiolosuhteista sekä luonnonarvoista.

Muista lausunnon pyytämistä kuin alueellisen ympäristökeskuksen kuulemisesta esitetään säädettäväksi maa-ainesasetuksessa.

Alistamis- ja vahvistamismenettelyä koskevat 3 ja 4 momentit voidaan tarpeettomina poistaa.

10 §. *Luvan voimassaolo.* Luvan yleinen enimmäispituus on kymmenen vuotta. Erityisestä syystä lupa-aika on voinut olla tätäkin pitempi. Tällöinkään lupa-aika ei saa esityksen mukaan olla pitempi kuin viisitoista vuotta. Erityisenä syynä voidaan esityksen mukaan pitää sitä, että maa-ainesten ottamisalueita on laaja-alaisemmin seutukaavalla tai yleiskaavalla suunniteltu ja osoitettu. Säännös koskisi lain voimaan tulon jälkeen vahvistettuja seutu- tai yleiskaavoja, koska ne perustuvat riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Luvan voimassaoloajan jatkamisesta ei laissa ole säännöksiä. Tämä on merkinnyt koko lupaprosessin uusimista, vaikka ottaminen pysyy entisenä eikä ympäristössä ole tapahtunut ennalta arvaamattomia muutoksia luonnon olosuhteissa.

Ehdotetulla uudella 3 momentilla on tehty mahdolliseksi jatkaa lupaa ilman lausuntoja, jos lupa on myönnetty kymmentä vuotta lyhyemmäksi ajaksi ja osa myönnetyn luvan maa-aineksista on vielä ottamatta. Jatkettu luvan kokonaisuus ei tällöinkään saa tulla enempää kuin kymmenen vuotta. Määräaika jatkettaessa voidaan lupamääräyksiä muuttaa tai antaa uusia lupamääräyksiä. Säännös ei perusta oikeutta saada lupa jatketuksi, vaan harkinnan mukaan se voidaan ohjata uuteen lupakäsittelyyn, mikäli olosuhteet sitä edellyttävät tai lausuntojen pyytämiseksi katsotaan olevan riittävät perusteet.

Mikäli alueelle on tullut voimaan rakennuslain 124 a §:n tarkoittama toimenpidekielto, luvan jatkaminen ei olisi mahdollista. Tällöin olisi haettava uutta, rakennuslain mukaista lupaa, jossa myös kaavallinen harkinta voidaan ottaa huomioon.

12 §. *Vakuuden antaminen.* Luvan voimassaoloaikana tilanne saattaa merkittävästi muuttua niin, että aikaisemmin asetettu vakuus ei enää vastaa muuttunutta tilannetta. Tämän vuoksi lupaviranomainen voi uuden 2 momentin mukaan hyväksyä muutoksen

annettuun vakuuteen. Lupaviranomainen voi erityisestä syystä määrätä myös lisävakuuden asettamisesta luvan antamisen jälkeen.

Käytännön epäselvyyksien poistamiseksi on 1 momenttiin ehdotettu sana vaatia muutettavaksi sanaksi määrätä, jolloin yksikäsitteisesti selviää, että vakuus on annettava ennen toimenpiteiden suorittamista.

13 §. *Kuuleminen.* Pykälässä on perussäännös asianosaisten kuulemisesta maa-aineslupa-asiassa. Siihen ehdotetaan otettavaksi nimenomainen säännös myös muiden kuin varsinaisten asianosaisten oikeudesta toimittaa kannanottonsa hakemuksesta lupaviranomaiselle. Tämä on paikallaan siitakin syystä, että ympäristöön laajalti vaikuttavissa hankkeissa voi varsinaisten asianosaisten rajaaminen olla vaikeata. Säännöksellä turvataan hanketta koskevien eri käsitysten saattaminen viranomaisten tietoon mahdollisimman laajalti. Nykyisin kuullaan suppeasti vain ottamisalueen sisältävään kiinteistöön rajoittuvia kiinteistön omistajia tai haltijoita.

Ehdotuksen mukaan hakemuksen johdosta on aina kuulutettava kunnan ilmoitustaululla sekä lisäksi rajanaapureille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Jos hankkeella voi olla huomattavaa vaikutusta laajalla alueella tai lukuisten henkilöiden oloihin, hakemuksesta olisi lisäksi ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävissä sanomalehdessä.

Tämä vastaa paremmin myös valitusoikeutta, joka on kaikilla kuntalaisilla.

13 a §. *Luvan velvoitteista vapauttaminen.* Maanomistuksen tai hallintaoikeuden vaihtuminen, kun ottamistoiminta on vielä kesken, on varsin tavallista. Omistuksen tai hallinnan muututtua lupaviranomainen ei tiedä, kuka on luvan sekä ottamisoikeuden haltija ja ketnet voitaisiin tarvittaessa velvoittaa vastamaan lupaehtojen noudattamisesta ja korjaamaan mahdollisten laiminlyöntien seuraukset.

Tämän johdosta pykälää on täsmennetty siten, että maa-aineslupan aikaisempi haltija vastaa kaikista lupaan liittyvistä velvoitteista, kunnes hänen tilalleen on hakemuksesta hyväksytty toinen. Luvan uusi haltija voidaan myös määrätä asettamaan uusi vakuus ennen aineiden ottamista. Luvan siirtoa hyväksyttäessä ei ole tarpeen hankkia uusia lausuntoja, koska itse luvan sisältö ei muutu.

14 §. *Valvontaviranomainen ja teettämishukka.* Pykälän uudessa 1 momentissa määrättäisiin, että kunnassa on oltava lain

noudattamista valvova viranomainen, jonka kunta määräisi. Siten tehtävät voitaisiin kunnassa uskoa soveliaan viranomaisen tehtäväksi. Viranomaista kutsuttaisiin valvontaviranomaiseksi.

Voimassa olevan lain 1 momentti on esitetty muutettavaksi 2 momentiksi. Siinä on aikaisemmin valvontaa hoitanut rakennuslautakunta korvattu sanalla valvontaviranomainen edellä kerrotun periaatteen mukaisesti.

Maa-aineslain voimaantumisen jälkeen on säädetty uhkasakkolaki (1113/90), jota sovelletaan myös 14 §:n mukaisiin uhkasakkoja teettämisasioihin. Sanotun lain 17 § tekee maa-aineslain voimassa olevan 14 §:n 2 momentin tarpeettomaksi. Tämän vuoksi pykälän uuteen 4 momenttiin on otettu viittaus-säännös uhkasakkolakiin.

Maa-ainesten oton päätyttyä ottamisalue joko varsin usein myydään tai ottajan hallintaoikeus ottamisalueeseen päättyy ja on epäselvää, voiko jälkihoitotoimia edes teettämispäätöksen perusteella mennä tekemään uuden maanomistajan maalle. Lakia on tästä johtuen pykälän 3 momentin lisäyksellä täydennetty siten, että teettämistoimenpiteet voidaan suorittaa, vaikka ottamisalue ei ole enää rikkojan tai laiminlyöjän omistuksessa tai hallinnassa.

15 §. *Ottamisen keskeyttäminen.* Keskeyttämispäätösten antamisessa on käytännössä ilmennyt ongelmia sellaisissa tapauksissa, joissa ottaminen on kohdistunut luonnonsuojelun kannalta valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä omaavalle alueelle tai kun ottamisen aikana on ilmennyt ennalta arvaamattomia lain 3 §:n tarkoittamia seuraamuksia.

Valvonnan tehostamiseksi viranomaisten valvontatoimivaltaa on laajennettu siten, että myös alueelliselle ympäristökeskukselle on annettu kunnan valvontaviranomaisen kanssa rinnakkainen toimivalta keskeyttää maa-aineslain vastainen ottaminen silloin, kun ottaminen kohdistuu luonnonsuojelun kannalta valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä omaavalle alueelle tai pohjaveden suojelun kannalta tärkeälle tai muuhun vedenhankintakäyttöön soveltuvalla alueella.

Kunnan valvontaviranomaisen nimitys on muutettu vastaamaan viranomaistahojen uudelleen määrittelyä. Koska keskeyttämistoimet edellyttävät usein maastokäyntejä sekä nopeita toimia, ne soveltuvat lautakuntatyypistä elintä paremmin viranhaltijan tehtävik-

si. Tämän vuoksi esitetään säädettäväksi, että keskeyttämisen voi toimittaa myös valvontaviranomaisen määräämä viranhaltija.

Poliisiviranomaisen velvollisuus virkaavun antamiseen koskisi sekä kunnan valvontaviranomaista että alueellista ympäristökeskusta ottamisen keskeyttämisessä.

16 a §. *Luvanhaltijan konkurssi.* Maa-ainesten ottajien konkurssitilanteet ovat viime vuosina olleen varsin yleisiä. Konkurssitilanteissa konkurssipesä pyrkii normaalisti luovuttamaan maa-ainesten otto-oikeuden vastiketta vastaan uudelle yrittäjälle. Eräissä tapauksissa tämä ei kuitenkaan ole onnistunut, vaan ottamisalue on jäänyt heitteille. Jos alkuperäinen ottamislupa on edelleen voimassa, kunta ei ole voinut edes vakuutta vastaan teettää ottamisalueella jälkihoitotoimenpiteitä.

Tämän vuoksi lakia on uudessa pykälässä täydennetty siten, että jos luvan haltija on asetettu konkurssiin eikä lupaa kuuden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta ole siirretty toiselle, lupaan perustuva oikeus raukeaa ja lupaan liittyvät velvoitteet on täytettävä. Raukeamistapauksissa syntyvä velvollisuus lupavelvoitteiden täyttämiseen koskee luvanhaltijaa, mutta ei sellaista konkurssipesää, joka ei jatka ottamistoimintaa. Luvan raukeaminen mahdollistaa vakuuden käyttämisen velvoitteiden täyttämiseen. Mahdolliset vaatimukset konkurssipesää vastaan on tehtävä konkurssivalvonnasta säädettyssä järjestyksessä.

Jos ottaminen on luvan rautessa ollut kesken, velvoitteiden täyttämässä on otettava huomioon myönnetty lupa ja jo tehdyt toimet ympäristön kannalta tarpeellisen lopputuloksen saavuttamiseksi.

18 §. *Ilmoitus syytteen nostamiseksi.* Koska valvontaviranomainen määrätään kunnassa erikseen, pykälää on muutettu viranomaisen muuttuneen määrittelyn vuoksi.

19 §. *Päätösten julkipano.* Kunnan lupaviranomaisen päätös annetaan edelleen julkipanon jälkeen, jolloin luvan valitusajan alkaminen ja päättyminen ovat välimalliset ja selkeät. Sen sijaan valitusviranomaisen, lääninoikeuden päätöksen osalta ei tarvita mainintaa julkipanosta, koska lääninoikeuden päätöksen tiedoksisaattamisesta kunnassa on säännökset kuntalaissa (365/95) ja päätös annetaan muille asianosaisille tiedoksi toimituskirjalla.

Pykälän 3 momentissa kunnalle säädetty velvollisuus ilmoittaa ainesten ottamista kos-

kevasta luvasta alueelliselle ympäristökeskukselle on esitetty viivytyksettä toimitettavaksi. Tämä johtuu siitä, että aiemmin ilmoittaminen johtui lähinnä seurannan tietotarpeista, mutta nyt välitön tieto on tarpeen sen johdosta, että alueellinen ympäristökeskus voisi valitusajan kuluessa harkita mahdollisen muutoksenhaun tarpeen.

20 §. *Muutoksenhaku.* Lain 7 §:ssä on luovuttu lupapäätöksen alistamis- ja vahvistamismenettelystä. Luopuminen edellyttää kuitenkin sitä, että yleistä etua valvovan alueellisen viranomaisen toimintamahdollisuuksia ei heikennetä maa-ainesten ottamistoinnassa. Tästä johtuen alistamismenettelyn suoma edunvalvontamahdollisuus on korvattu tässä pykälässä esitetyllä alueellisen ympäristökeskuksen valitusoikeudella. Muutoin maa-aineslupaa koskeva valitus edelleen säilyy kunnallisvalituksena eli valitusoikeus on kaikilla kuntalaisilla. Kysymys on sellaisesta kuntalain 88 §:ssä tarkoitettusta, kuntalain ulkopuolella säännellystä kunnallisvalituksesta, johon ei sovelleta kuntalain 89 §:n säännöksiä oikaisuvaatimusmenettelystä.

Sen sijaan kunnan valvontaviranomaisen pakkokeinoja koskevista päätöksistä valitetaisiin, kuten ennenkin, lääninoikeudelle hallintovalituksin samoin kuin rakennuslupapäätöksestä. Momenttia on muutettu valvontaviranomaisen muuttuneen määrittelyn vuoksi. Alueellisen ympäristökeskuksen keskeyttämispäätökseen kohdistuvaa valitusta on valitusviranomaisen määrittelyllä 2 momentissa myös selvennetty.

Pykälän 3 momenttiin on lisätty tarkennus valitusviranomaisen toimivallasta, jos valituksen yhteydessä havaitaan, että lupaan tarvitaan vähäisiä muutoksia. Valitusviranomaisen voi tällöin muuttaa lupamääräyksiä asiaa palauttamatta.

21 §. *Lainvoimaa vailla olevan päätöksen noudattaminen.* Maa-aineslain lupajärjestelmän tarkoituksena on sallia maa-aineksen ottaminen vasta lupapäätöksen tultua lainvoimaiseksi. Tästä ei ole kuitenkaan ollut selvää säännöstä, joka nyt esitetään uudeksi 1 momentiksi.

Entisen luvan myöntävän viranomaisen, kunnanhallituksen sijaan on 2 momentissa käytetty uutta lupaviranomaisen käsitettä. Kun alistamisesta on luovuttu, on poistettu myös lause, jonka mukaan alistettavissa asioissa luvan ottamisen aloittamiseen antaisi lääninhallitus. Momentin säännös, että valitusviranomaisen voi kieltää päätöksen täy-

täntöönpanon, koskee nyt lääninoikeutta, joka on edellä säädetty valitusviranomaiseksi.

3 momenttiin on sana rakennuslautakunta korvattu sanalla valvontaviranomainen viranomaisten määrittelyssä omaksutun määrittelytavan mukaisesti.

23 §. *Valvontamaksu ja valtion avustus.* Julkishallinnon palvelut ovat nykyään yhä useammin käyttäjälleen maksullisia. Jo nyt suunnitelman tarkastamisesta on voitu periä maksu. Myös maa-aineslupahakemuksen käsittelystä voitaisiin ehdotuksen mukaan periä maksu, jolla katettaisiin lupaviranomaiselle hakemuksen käsittelystä aiheutuvia kustannuksia. Säännös olisi luonteeltaan valtuutussäännös, jossa säädettäisiin vain maksun määräytymisen perusteista.

23 a §. *Ilmoittamisvelvollisuus.* Otettujen maa-ainesten seurannan järjestämiseksi maa-ainesten ottajan tulee ilmoittaa vuosittain otetut määrät ja laadut kunnalle. Tällöin on mahdollista saada luotettavat tiedot otetuista määristä ja laaduista koko maata kattavaksi tiedostoksi. Kunnan on toimitettava saamansa tiedot alueelliselle ympäristökeskukselle.

24 a §. Esitetyssä maa-aineslain muutoksessa on lääninhallitus ja vesipiirin vesitoimisto korvattu alueellisella ympäristökeskuksella. Sen vuoksi organisaatiomuutoksen yhteydessä lisätty uusi pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

26 §. *Siirtymäsäännös.* Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Voimaantulo ja siirtymäsäännös. Siirtymäsäännöksessä esitetään, että alueellisissa ympäristökeskuksissa lain voimaan tullessa vireillä oleviin alustus- ja valitusasioihin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa ollutta maa-aineslakia. Siten lääninoikeuksiin ohjautuisivat valitukset, jotka tulisivat vireille lain voimaantulon jälkeen.

Ennen lain voimaantuloa aloitetusta kotitarveottamisesta on esitetty siirtymäsäännös.

Ehdotetun 10 §:n 2 momentin mukaan lain voimaantulon jälkeen vahvistetun seutu- tai yleiskaavan maa-ainesten ottoon varatulla alueella maa-aineslupa voitaisiin myöntää enintään viidentoista vuoden ajaksi. Ennen lain voimaan tuloa vahvistetuissa seutu- tai yleiskaavoissa on myös maa-ainesten ottoaluevarauksia. Näiden aikaisempien kaavojen käyttäminen pidemmän lupa-ajan myöntämiseen edellyttää kuitenkin, että kaavaa laaditta-essa on tehty riittävät selvitykset muun muassa maa-aineksista, maisemasta

sekä pohjavesistä. Tämä säännös esitetään otettavaksi siirtymäsäännökseen.

1.2. Rakennuslaki

124 a §. Pykälän 5 momentissa on viittaussäännös, jonka mukaan käsiteltäessä rakennuslain mukaisia kaivamista ja louhimista koskevia toimenpidelupia, on menettelyissä, muun muassa ottamissuunnitelman teossa, lupaehdoissa, kuulemisessa sekä vakuuksissa noudatettava maa-aineslain säännöksiä. Kun maa-aineslakia on nyt täydennetty mm. luvan haltijan konkurssia koskevalla uudella 16 a §:llä ja lausuntomenettely tullaan siirtämään pääasiassa maa-ainesasetukseen, esitetään rakennuslain viittaussäännös muutettavaksi näiltä osin.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun maa-aineslain muutoksen nojalla muutettaisiin maa-ainesasetusta. Asetuksessa olisi säännökset ainakin lupahakemuksesta tarvittavista lausunnoista sekä ottamistoiminnan loputtua järjestettävästä loppukatselmuksesta sekä ilmoitusvelvollisuuden täsmennyksestä.

3. Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytyt ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

maa-aineslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä heinäkuuta 1981 annetun maa-aineslain (555/81) 24 a § ja 26 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 24 a § 24 päivänä tammikuuta 1995 annetussa laissa (72/95) ja 26 §:n 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1985 annetussa laissa (521/85),

muutetaan 3 §, 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti, 7 §, 10 §:n 2 momentti, 12, 13, 13 a, 14 ja 15 §, 18 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 ja 3 momentti, 20 ja 21 § ja 23 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7, 13 ja 21 § osittain muutettuna 9 päivänä joulukuuta 1983 annetulla lailla (928/83), 13 a § viimeksi mainitussa laissa ja 20 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 10 päivänä maaliskuuta 1989 annetulla lailla (246/89), sekä

lisätään lakiin uusi 1 a §, 4 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 4 a §, 10 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 16 a § ja 23 a §.

1 a §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on ainesten otto ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla tavalla.

3 §

Ainesten ottamisen rajoitukset

Tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:

- 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista;
- 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
- 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai
- 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään

säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

4 §

Luvanvaraisuus

Lupa ei ole tarpeen, jos aineksia otetaan omaa vähäistä kotitarvekäyttöä varten asumiseen tai maa- ja metsätalouteen. Käytön tulee liittyä rakentamiseen tai kulkuyhteyksien kunnossapitoon.

Ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä tällöinkin siten kuin 3 §:n 2 momentissa säädetään. Ottamisessa on lisäksi noudatettava 3 §:n 1 momentin vaatimuksia, mikäli kysymyksessä on ottaminen kiinteistönmuodostamislain (554/95) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitetulla yhteisalueella.

4 a §

Ottamisen ohjaus ja valvonta

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja val-

voo tämän lain mukaista toimintaa alueellaan.

Kunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa maa-ainesten ottamista kunnassa. Kunnan valvontaviranomaisesta säädetään 14 §:ssä.

5 §

Ottamissuunnitelma

Suunnitelmaa laadittaessa on tarvittavassa laajuudessa selvítettävä vallitsevat luonnonolosuhteet, ainesten määrä ja laatu sekä hankkeen vaikutukset ympäristöön ja luonnonolosuhteisiin.

7 §

Lupaviranomainen ja lausunnot

Luvan ainesten ottamiseen myöntää kunnan määräämä viranomainen, jäljempänä lupaviranomainen.

Ennen luvan myöntämistä lupaviranomaisen on pyydetävä alueellisen ympäristökeskuksen lausunto, milloin:

- 1) alueella on valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta;
- 2) alueella on merkitystä vesien suojelun kannalta; tai
- 3) ainesten ottaminen vaikuttaa välittömästi toisen kunnan alueeseen.

Muista lausunnoista säädetään asetuksella.

10 §

Luvan voimassaolo

Eriyisistä syistä lupa voidaan myöntää pitemmäksi ajaksi, kuitenkin enintään viideksitoista vuodeksi, jos se hankkeen laajuuteen, esitetyn suunnitelman laatuun ja muihin ainesten ottamisessa huomioon otettaviin seikkoihin nähden katsotaan sopivaksi. Eriyisenä syynä voidaan pitää myös sitä, että ottaminen kohdistuu vuoden 1996 jälkeen vahvistetussa seutu- tai yleiskaavassa maa-ainesten ottamiseen varatulle alueelle.

Jos lupa on myönnetty kymmentä vuotta lyhyemmäksi ajaksi ja lupa-ajan päättyessä osa myönnetyn luvan maa-aineksista on vielä ottamatta, voidaan lupa-aikaa jatkaa niin, että kokonaisajaksi tulee enintään kymmenen vuotta. Määräaikaa jatkettaessa voidaan lupamääräyksiä muuttaa tai antaa uusia lupamääräyksiä. Lupaa ei kuitenkaan saa jatkaa, jos alueelle on tullut voimaan rakennuslain 124 a §:ssä tarkoitettu toimenpidekielto. Lupa-aikaa voidaan jatkaa ilman 7 §:ssä sekä maa-ainesasetuksessa säädettyjä lausuntoja.

12 §

Vakuuden antaminen

Lupaviranomainen voi määrätä, että ennen ainesten ottamista hakijan on annettava hyväksyttävä vakuus 11 §:n nojalla määrättyjen toimenpiteiden suorittamisesta.

Lupaviranomainen voi tarvittaessa hyväksyä muutoksen annettuun vakuuteen. Lupaviranomainen voi myös erityisestä syystä määrätä lisävakuuden asettamisesta, mikäli vakuuden ei voida katsoa olevan riittävä 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamiseksi.

13 §

Kuuleminen

Maa-aineslupaa koskevan hakemuksen johdosta on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla sekä varattava ottamisalueen sisältävään kiinteistöön rajoittuvien kiinteistöjen ja muiden alueiden omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi. Jos hakemuksessa tarkoitettulla hankkeella voi olla huomattavaa vaikutusta laajalla alueella tai lukuisten henkilöiden oloihin, hakemuksesta on lisäksi ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Kuulemisessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä rakennuslain 132 a §:ssä ja rakennusasetuksen 5 a §:ssä säädetään. Kuulemisesta ja ilmoituksista aiheutuneet kulut kuuluvat luvan hakijan maksettaviksi.

13 a §

Luvan velvoitteista vapauttaminen

Jos lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen siirretään toiselle, on siirrosta viipymättä ilmoitettava lupaviranomaiselle. Luvan aikaisempi haltija vastaa kuitenkin kaikista lupaan liittyvistä velvoitteista, kunnes hänen tilalleen on hakemuksesta hyväksytty toinen. Lupaviranomainen voi määrätä, että luvan uusi haltija asettaa ennen ainesten ottamista 12 §:ssä tarkoitetun vakuuden. Tällaiseen päätökseen ei sovelleta, mitä 13 §:ssä säädetään kuulemisesta ja 7 §:ssä sekä maa-ainesasetuksessa säädetään lausuntojen hankkimisesta.

14 §

Valvontaviranomainen ja teettämishukka

Tämän lain noudattamista valvoo kunnan määräämä viranomainen, jäljempänä valvontaviranomainen.

Jos ainesten ottamiseen ryhdytään vastoin tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka muutoin laiminlyödään niiden mukaisten velvollisuuksien täyttäminen, valvontaviranomaisen on velvoitettava asianomainen noudattamaan säännöksiä, poistamaan tai muuttamaan tehdyn työn vaikutukset taikka palauttamaan vallinnut olotila ja täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty suoritetaan laiminlyöjän kustannuksella. Jos virhe on vähäinen, voidaan toimenpiteisiin olla ryhtymättä.

Teettämistoimenpiteet voidaan suorittaa, vaikka ottamisalue ei olisi rikkojan tai laiminlyöjän omistuksessa tai hallinnassa.

Tässä pykälässä tarkoitetun asian käsitelystä noudatetaan muutoin uhkasakkolakia (1113/90).

15 §

Ottamisen keskeyttäminen

Jos ainesten ottamiseen ryhdytään vastoin tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka laiminlyödään niiden noudattaminen, valvontaviranomainen tai sen määräämä

viranhaltija voi keskeyttää ottamisen sopivaksi katsottavalla tavalla.

Alueellinen ympäristökeskus voi 1 momentissa mainituin edellytyksin myös keskeyttää ottamisen silloin, kun ottaminen kohdistuu alueelle, jolla on luonnonsuojelun kannalta valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä tai alueelle, jolla on merkitystä tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen suojelun kannalta.

Poliisiviranomainen on velvollinen antamaan tässä pykälässä mainituissa tapauksissa virka-apua.

16 a §

Luvan haltijan konkurssi

Jos luvan haltija on asetettu konkurssiin eikä lupaa kuuden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta ole 13 a §:n mukaisesti siirretty toiselle tai konkurssipesä ole ilmoittanut jatkavansa luvan tarkoittamaa toimintaa, lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen raukeaa ja lupaan liittyvät velvoitteet on täytettävä jo otetun maa-ainemäärän osalta.

Mikäli konkurssipesä jatkaa ottamistoimintaa, jatkamisesta tehdään ilmoitus lupaviranomaiselle noudattaen soveltuvin osin mitä 13 a §:ssä säädetään.

18 §

Ilmoitus syyteen nostamiseksi

Valvontaviranomaisen on 17 §:ssä tarkoitettun teon tai laiminlyönnin todettuaan ilmoitettava asiasta syyttäjäviranomaiselle syyteen nostamista varten.

19 §

Päätöksen julkipano

Lupaviranomaisen päätös tässä laissa tarkoitettussa lupa-asiassa annetaan julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu.

Ainesten ottamista koskevasta luvasta on viivytyksettä ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle.

20 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annetusta lupaviranomaisen päätöksestä tehdään valitus lääninoikeuteen. Valitusoikeus on myös alueellisella ympäristökeskuksella. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä kuntalaissa (365/95) säädetään.

Valvontaviranomaisen 14 ja 15 §:n nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa niin kuin rakennuslain 138 §:ssä säädetään. Alueellisen ympäristökeskuksen tekemästä 15 §:n 2 momentissa tarkoitettua keskeyttämispäätöksestä valitetaan lääninoikeuteen.

Valitusviranomainen voi tehdä lupapäätökseen vähäisiä muutoksia asiaa palauttamatta.

21 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen noudattaminen

Ainesten ottaminen voidaan aloittaa lupapäätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Lupaviranomainen voi kuitenkin ainesten ottamista koskevassa päätöksessä tai luvan saajan pyynnöstä myöhemminkin antaa luvan ainesten ottamiseen ennen kuin lupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman, jos luvan saaja asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Valvontaviranomaisen 14 §:n nojalla tekemässä päätöksessä voidaan määrätä, että sitä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Mitä 1 momentissa on säädetty vakuuden asettamisesta, ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntainliittoa.

23 §

Valvontamaksu ja valtion avustus

Lupahakemuksen ja ottamissuunnitelman tarkastamisesta sekä ottamistoiminnan valvonnasta aiheutuvien kustannusten perimisestä on soveltuvien osin voimassa, mitä rakennuslain 136 §:ssä säädetään rakennustyön valvonnasta kunnalle suoritettavasta maksusta.

23 a §

Ilmoittamisvelvollisuus

Maa-ainesluvan haltijan tulee vuosittain ilmoittaa lupaviranomaiselle otetun aineksen määrä ja laatu.

Lupaviranomaisen on vuosittain ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella otetun aineksen määrä ja laatu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitetussa kotitarveottamisessa on noudatettava 4 §:n 3 momentin säännöksiä vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Alueellisessa ympäristökeskuksessa tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin maa-aineslupaa koskeviin alistuksiin ja valituksiin sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuna erityisenä syynä voidaan pitää myös ennen tämän lain voimaantuloa vahvistetussa seutu- tai yleiskaavassa olevaa ottamisalueen varauksia, mikäli seutu- tai yleiskaavaa laadittaessa on tehty riittävät maa-aineksia, maisemaa sekä pohjavesioloja koskevat selvitykset.

Laki

rakennuslain 124 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun rakennuslain (370/58) 124 a §:n 5 momentti sellaisena kuin se on 9 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (557/89) seuraavasti:

124 a §

10—13, 13 a, 16, 16 a ja 21 §:ssä sekä maa-ainesasetuksen (91/82) 5 §:ssä säädetään.

Myönnettäessä lupaa kaivamis- ja louhimistyöhön on soveltuvin osin lisäksi noudatettava, mitä maa-aineslain (555/81) 3 §:n 2 momentissa, 5, 6, 7 §:n 2 momentissa,

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ympäristöministeri *Pekka Haavisto*

Liite

Laki

maa-aineslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 24 päivänä heinäkuuta 1981 annetun maa-aineslain (555/81) 24 a § ja 26 §:n 3 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat 24 a § 24 päivänä tammikuuta 1995 annetussa laissa (72/95) ja 26 §:n 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1985 annetussa laissa (521/85),
muutetaan 3 §, 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti, 7 §, 10 §:n 2 momentti, 12 §, 13, 13 a, 14 ja 15 §, 18 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 ja 3 momentti, 20 ja 21 § ja 23 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7, 13 ja 21 § osittain muutettuna 9 päivänä joulukuuta 1983 annetulla lailla (928/83), 13 a § viimeksi mainitussa laissa ja 20 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 10 päivänä maaliskuuta 1989 annetulla lailla (246/89), sekä
lisätään lakiin uusi 1 a §, 4 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 4 a §, 10 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 16 a § ja 23 a §.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 a §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on ainesten otto ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla tavalla.

3 §

3 §

Ainesten ottamisen rajoitukset

Ainesten ottamisen rajoitukset

Tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista taikka huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa.

Tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:

- 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista;
- 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
- 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai
- 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnas-

Ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

vältettävissä olevaa haittaa.

ta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

4 §

Luvanvaraisuus

Lupa ei ole tarpeen, jos aineksia otetaan omaa tai toisen tavanomaista kotitarvekäyttöä varten.

Lupa ei ole tarpeen, jos aineksia otetaan omaa vähäistä kotitarveottoa varten asumiseen tai maa- ja metsätalouteen. Käytön tulee liittyä rakentamiseen tai kulkuyhteyksien kunnossapitoo.

Ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä tällöinkin siten kuin 3 §:n 2 momentissa säädetään. Ottamisessa on lisäksi noudatettava 3 §:n 1 momentin vaatimuksia, mikäli kysymyksessä on ottaminen kiinteistönmuodostamislain (554/95) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettulla yhteisalueella.

4 a §

Ottamisen ohjaus ja valvonta

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo tämän lain mukaista toimintaa alueellaan.

Kunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa maa-ainesten ottamista kunnassa. Kunnan valvontaviranomaisesta säädetään 14 §:ssä.

5 §

Ottamissuunnitelma

Suunnitelmaa laadittaessa on tarvittavassa laajuudessa selvitettävä vallitsevat luonnonolosuhteet sekä hankkeen vaikutukset ympäristöön ja luonnonolosuhteisiin.

Suunnitelmaa laadittaessa on tarvittavassa laajuudessa selvitettävä vallitsevat luonnonolosuhteet, ainesten määrä ja laatu sekä hankkeen vaikutukset ympäristöön ja luonnonolosuhteisiin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Lupaviranomainen

Luvan ainesten ottamiseen myöntää kunnanhallitus.

Kunnanhallituksen päätös luvan myöntämisestä on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi, milloin:

1) hakijana on kunta, kuntainliitto tai valtio eikä hanke ole laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan vähäinen;

2) alueella on luonnonsuojelun kannalta valtakunnallista merkitystä; tai

3) ainesten ottaminen vaikuttaa välittömästi toisen kunnan alueeseen.

Luvan myöntämistä koskevaan päätökseen voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisu- luonteisia korjauksia. Vahvistettavaan päätökseen voidaan lisäksi kunnanhallituksen suostumuksella tehdä vähäisiä muutoksia. Muutoksen johdosta on kuultava niitä, joiden etua tai oikeutta muutos välittömästi koskee.

Päätös, jolla lupa on myönnetty, voidaan jättää vahvistamatta myös osittain.

10 §

Luvan voimassaolo

Erityisistä syistä lupa voidaan myöntää pitemmäksi ajaksi, jos se hankkeen laajuuteen, esitetyn suunnitelman laatuun ja muihin ainesten ottamisessa huomioon otettaviin seikkoihin nähden katsotaan sopivaksi.

7 §

Lupaviranomainen ja lausunnot

Luvan ainesten ottamiseen myöntää kunnan määräämä viranomainen, jäljempänä lupaviranomainen.

Ennen luvan myöntämistä lupaviranomaisen on pyydettävä alueellisen ympäristökeskuksen lausunto, milloin:

1) alueella on valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta;

2) alueella on merkitystä vesien suojelun kannalta; tai

3) ainesten ottaminen vaikuttaa välittömästi toisen kunnan alueeseen.

Muista lausunnoista säädetään asetuksella.

Erityisistä syistä lupa voidaan myöntää pitemmäksi ajaksi, kuitenkin enintään viideksitoista vuodeksi, jos se hankkeen laajuuteen, esitetyn suunnitelman laatuun ja muihin ainesten ottamisessa huomioon otettaviin seikkoihin nähden katsotaan sopivaksi. Erityisenä syynä voidaan pitää myös sitä, että ottaminen kohdistuu vuoden 1996 jälkeen vahvistetussa seutu- tai yleiskaavassa maa-ainesten ottamiseen varatulle alueelle.

Jos lupa on myönnetty kymmentä vuotta lyhyemmäksi ajaksi, ja lupa-ajan päättyessä osa myönnetyn luvan maa-aineksista on vielä ottamatta, voidaan lupa-aikaa jatkaa niin, että kokonaisajaksi tulee enintään kymmenen vuotta. Määräaikaa jatkettaessa voidaan lu-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §

Vakuuden antaminen

Lupaviranomainen voi vaatia, että ennen ainesten ottamista hakijan on annettava hyväksyttävä vakuus 11 §:n nojalla määrättyjen toimenpiteiden suorittamisesta.

13 §

Lausunnot ja kuuleminen

Lupahakemuksesta on hankittava asianomaisen vesipiirin vesitoimiston lausunto, jollei sitä ole pidettävä tarpeettomana. Jos ainesten ottamiseen tarvitaan vesioikeuden lupa tai vesiasiaa koskeva hakemus on vesioikeudessa vireillä, tämän lain mukaisen hakemuksen käsittely voidaan lykätä kunnes vesiasia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Hakemuksen johdosta on ottamisalueen sisältävään kiinteistöön rajoittuvien kiinteistöjen omistajille ja haltijoille varattava tilaisuus tulla kuulluiksi, paitsi jos on ilmeistä, ettei hakemus koske heidän etuaan. Sama koskee kiinteistöä, jonka erottaa ottamisalueen sisältävästä kiinteistöstä tie, muu liikenneväylä tai kapeahko vesistö. Kuulemisessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä rakennuslain 132 a §:ssä ja rakennusasetuksen 5 a §:ssä on säädetty.

12 §

Vakuuden antaminen

pamääräyksiä muuttaa tai antaa uusia lupamääräyksiä. Lupaa ei kuitenkaan saa jatkaa, jos alueelle on tullut voimaan rakennuslain 124 a §:ssä tarkoitettu toimenpidekielto. Lupa-aikaa voidaan jatkaa ilman 7 §:ssä sekä maa-ainesasetuksessa säädettyjä lausuntoja.

Lupaviranomainen voi määrätä, että ennen ainesten ottamista hakijan on annettava hyväksyttävä vakuus 11 §:n nojalla määrättyjen toimenpiteiden suorittamisesta.

Lupaviranomainen voi tarvittaessa hyväksyä muutoksen annettuun vakuuteen. Lupaviranomainen voi myös erityisestä syystä määrätä lisävakuuden asettamisesta, mikäli vakuuden ei voida katsoa olevan riittävä 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamiseksi.

13 §

Kuuleminen

Maa-aineslupaa koskevan hakemuksen johdosta on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla sekä varattava ottamisalueen sisältävään kiinteistöön rajoittuvien kiinteistöjen ja muiden alueiden omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi. Jos hakemuksessa tarkoitulla hankkeella voi olla huomattavaa vaikutusta laajalla alueella tai lukuisten henkilöiden oloihin, hakemuksesta on lisäksi ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Kuulemisessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä rakennuslain 132 a §:ssä ja rakennusasetuksen 5 a §:ssä on säädetään. Kuulemisesta ja ilmoituksista aiheutuneet kulut kuuluvat luvan hakijan maksettaviksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 a §

13 a §

*Luvan velvoitteista vapauttaminen**Luvan velvoitteista vapauttaminen*

Jos lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen on siirretty toiselle, kunnanhallitus voi hakemuksesta vapauttaa luvan haltijan lupaan liittyvistä velvoitteista sekä hyväksyä hänen tilalleen toisen ja vaatia tarvittaessa tältä 12 §:ssä tarkoitetun vakuuden. Tällaiseen päätökseen ei sovelleta, mitä 7 §:n 2 momentissa on säädetty päätöksen alistamisesta sekä 13 §:ssä kuulemisesta ja lausuntojen hankkimisesta.

Jos lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen siirretään toiselle, on siirrosta viipymättä ilmoitettava lupaviranomaiselle. Luvan aikaisempi haltija vastaa kuitenkin kaikista lupaan liittyvistä velvoitteista, kunnes hänen tilalleen on hakemuksesta hyväksytty toinen. Lupaviranomainen voi määrätä, että luvan uusi haltija asettaa ennen ainesten ottamista 12 §:ssä tarkoitetun vakuuden. Tällaiseen päätökseen ei sovelleta, mitä 13 §:ssä säädetään kuulemisesta ja 7 §:ssä sekä maa-ainesasetuksessa säädetään lausuntojen hankkimisesta.

14 §

14 §

*Uhkasakko ja teettämisuhka**Valvontaviranomainen ja teettämisuhka*

Jos ainesten ottamiseen ryhdytään vastoin tämän lain säännöksiä taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka muutoin laiminlyödään niiden mukaisten velvollisuuksien täyttäminen, rakennuslautakunnan on velvoitettava asianomainen noudattamaan säännöksiä ja määräyksiä, poistamaan tai muuttamaan tehdyn työn vaikutukset taikka palauttamaan vallinnut olotila ja täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty suoritetaan laiminlyöjän kustannuksella. Jos virhe on vähäinen, voidaan toimenpiteisiin olla ryhtymättä.

Tämän lain noudattamista valvoo kunnan määräämä viranomainen, jäljempänä valvontaviranomainen.

Jos ainesten ottamiseen ryhdytään vastoin tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka muutoin laiminlyödään niiden mukaisten velvollisuuksien täyttäminen, valvontaviranomaisen on velvoitettava asianomainen noudattamaan säännöksiä, poistamaan tai muuttamaan tehdyn työn vaikutukset taikka palauttamaan vallinnut olotila ja täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty suoritetaan laiminlyöjän kustannuksella. Jos virhe on vähäinen, voidaan toimenpiteisiin olla ryhtymättä.

Teettämistoimenpiteet voidaan suorittaa, vaikka ottamisalue ei olisi rikkojan tai laiminlyöjän omistuksessa tai hallinnassa.

Tässä pykälässä tarkoitetun asian käsitellyssä noudatetaan muutoin uhkasakkolakia (1113/90).

Teettämisuhkaan sisältyvän veloitteen noudattamatta jättämisen vuoksi suoritetun työn kustannukset maksetaan etukäteen kunnan varoista ja peritään niskoittevalta siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin on säädetty.

15 §

15 §

*Ottamisen keskeyttäminen**Ottamisen keskeyttäminen*

Jos ainesten ottamiseen ryhdytään vastoin tämän lain säännöksiä taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lai-

Jos ainesten ottamiseen ryhdytään vastoin tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka laiminlyödään niiden noudattami-

Voimassa oleva laki

min lyödään niiden noudattaminen, rakennuslautakunta, rakennustarkastaja tai rakennuslautakunnan johtosäännössä määrätty viranhaltija voi keskeyttää ottamisen sopivaksi katsottavalla tavalla. Keskeyttämisestä on rakennustarkastajan tai viranhaltijan viivytyksettä ilmoitettava rakennuslautakunnalle. Keskeyttämistoimista on heti luovuttava, jos rakennuslautakunta niin määrää.

Poliisiviranomainen on velvollinen antamaan 1 momentissa mainituissa tapauksessa virka-apua.

Ehdotus

nen, valvontaviranomainen tai sen määräämä viranhaltija voi keskeyttää ottamisen sopivaksi katsottavalla tavalla.

Alueellinen ympäristökeskus voi 1 momentissa mainituin edellytyksin myös keskeyttää ottamisen silloin, kun ottaminen kohdistuu alueelle, jolla on luonnonsuojelun kannalta valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä, tai alueelle, jolla on merkitystä tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen suoje-
lun kannalta.

Poliisiviranomainen on velvollinen antamaan tässä pykälässä mainituissa tapauksissa virka-apua.

16 a §

Luvan haltijan konkurssi

Jos luvan haltija on asetettu konkurssiin eikä lupaa kuuden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta ole 13 a §:n mukaisesti siirretty toiselle tai konkurssipesä ole ilmoittanut jatkavansa luvan tarkoittamaa toimintaa, lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen raukeaa ja lupaan liittyvät velvoitteet on täytettävä jo otetun maa-ainemäärän osalta.

Mikäli konkurssipesä jatkaa ottamistointaa, jatkamisesta tehdään ilmoitus lupaviranomaiselle noudattaen soveltuvin osin mitä 13 a §:ssä säädetään.

18 §

Ilmoitus syytteen nostamiseksi

Rakennuslautakunnan on 17 §:ssä tarkoitettun teon tai laiminlyönnin todettuaan ilmoitettava asiasta syyttäjäviranomaiselle syytteen nostamista varten.

18 §

Ilmoitus syytteen nostamiseksi

Valvontaviranomaisen on 17 §:ssä tarkoitettun teon tai laiminlyönnin todettuaan ilmoitettava asiasta syyttäjäviranomaiselle syytteen nostamista varten.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §

Päätöksen julkipano

Kunnanhallituksen ja lääninhallituksen päätös tässä laissa tarkoitetussa lupa-asiassa annetaan julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu.

Ainesten ottamista koskevasta luvasta lupaviranomaisen on ilmoitettava lääninhallitukselle.

20 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annetusta kunnanhallituksen päätöksestä tehdään valitus lääninhallitukselle. Muutoin muutoksenhaussa kunnanhallituksen päätökseen noudatetaan, mitä kunnallislaissa (953/76) on säädetty.

Rakennuslautakunnan 14 ja 15 §:n nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa niin kuin rakennuslain 138 §:ssä on säädetty.

21 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen noudattaminen

Kunnanhallitus voi ainesten ottamista koskevassa päätöksessä tai luvan saajan pyynnöstä myöhemminkin antaa luvan ainesten ottamiseen ennen kuin lupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman, jos luvan saaja asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. *A listettavassa asiassa tässä tarkoitetun luvan antaa lääninhallitus kunnanhallituksen esityksestä.* Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

19 §

Päätöksen julkipano

Lupaviranomaisen päätös tässä laissa tarkoitetussa lupa-asiassa annetaan julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu.

Ainesten ottamista koskevasta luvasta on *viivytyksettä* ilmoitettava *alueelliselle ympäristökeskukselle.*

20 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annetusta *lupaviranomaisen päätöksestä* tehdään valitus *lääninnoikeuteen. Valitusoikeus on myös alueellisella ympäristökeskuksella.* Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä *kuntalaissa (365/95) säädetään.*

Valvontaviranomaisen 14 ja 15 §:n nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa niin kuin rakennuslain 138 §:ssä *säädetään. Alueellisen ympäristökeskuksen tekemästä 15 §:n 2 momentissa* tarkoitetusta *keskeyttämispäätöksestä* valitetaan *lääninnoikeuteen.*

Valitusviranomainen voi tehdä lupapäätökseen vähäisiä muutoksia asiaa palauttamatta.

21 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen noudattaminen

Ainesten ottaminen voidaan aloittaa lupapäätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Lupaviranomainen voi kuitenkin ainesten ottamista koskevassa päätöksessä tai luvan saajan pyynnöstä myöhemminkin antaa luvan ainesten ottamiseen ennen kuin lupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman, jos luvan saaja asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Valvontaviranomaisen 14 §:n nojalla tekemässä päätöksessä voidaan määrätä, että sitä

Voimassa oleva laki

Rakennuslautakunnan 14 §:n nojalla tehdyssä päätöksessä voidaan määrätä, että sitä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomaisen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

23 §

Valvontamaksu ja valtion avustus

Ottamissuunnitelman tarkastamisesta ja ottamistoiminnan valvonnasta aiheutuvien kustannusten perimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä rakennuslain 136 §:ssä rakennustyön valvonnasta kunnalle suoritettavasta maksusta on säädetty.

24 a §

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään lääninhallituksesta ja vesipiirin vesitoimistosta, koskee alueellista ympäristökeskusta.

26 §

Siirtymäsäännös

Jos aineksia otetaan 1 momentin perusteella ja kysymys on ottamistoiminnasta, jota koskeva päätös 7 §:n 2 momentin nojalla on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi, lääninhallitus voi keskeyttää 3 §:n vastaisen aineksen ottamisen

Ehdotus

on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomaisen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

23 §

Valvontamaksu ja valtion avustus

Lupahakemuksen ja ottamissuunnitelman tarkastamisesta sekä ottamistoiminnan valvonnasta aiheutuvien kustannusten perimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä rakennuslain 136 §:ssä säädetään rakennustyön valvonnasta kunnalle suoritettavasta maksusta.

23 a §

Ilmoittamisvelvollisuus

Maa-ainesluvan haltijan tulee vuosittain ilmoittaa lupaviranomaiselle otetun aineksen määrä ja laatu.

Lupaviranomaisen on vuosittain ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella otetun aineksen määrä ja laatu.

24 a §

(kumotaan)

(3 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitetussa kotitarveottamisessa on noudatettava 4 §:n 3 momentin säännöksiä vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Alueellisessa ympäristökeskuksessa tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin maa-aineslupaa koskeviin alistuksiin ja valituksiin sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuna erityisenä syynä voidaan pitää myös ennen tämän lain voimaan tuloa vahvistetussa seutu- tai yleiskaavassa olevaa ottamisalueen varausta, mikäli seutu- tai yleiskaavaa laadittaessa on tehty riittävät maa-aineksia, maisemaa sekä pohjavesioloja koskevat selvitykset.

Laki**rakennuslain 124 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun rakennuslain (370/58) 124 a §:n 5 momentti sellaisena kuin se on 9 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (557/89) seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

124 a §

Myönnettäessä lupaa kaivamis- ja louhimistyöhön on soveltuvin osin lisäksi noudatettava, mitä maa-aineslain (555/81) 3 §:n 2 momentissa, 5, 6, 10—13, 13 a, 16 ja 21 §:ssä on säädetty.

Myönnettäessä lupaa kaivamis- ja louhimistyöhön on soveltuvin osin lisäksi noudatettava, mitä maa-aineslain (555/81) 3 §:n 2 momentissa, 5, 6, 7 §:n 2 momentissa, 10—13, 13 a, 16, 16 a ja 21 §:ssä sekä maa-ainesasetuksen (91/82) 5 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 _____.